

Ortaöğretimde Mesleki ve Teknik Eğitim Talebini Etkileyen Etkenler

Belgin DÖNMEZ ÖZBARAN¹

Yrd. Doç. Dr. Somayyeh RADMARD²

Bir toplumun gelişmişlik düzeyi üretim seviyesi ile doğru orantılıdır. Yani üreten toplumlar gelişmiş sayılır. Üretimden kastedilen sadece mal, ürün üretimi değil; kültür, sanat, edebiyat, sağlık, adalet, fikir, proje, eğitim gibi bir toplumda ihtiyaç duyulan her hizmetin üretimidir. Dünyadaki gelişmiş toplumlara baktığımızda bu alanların tamamında güçlü olduklarını görürüz. Bunların içinde adalet en önemlilerindedir.

İyi, kaliteli, nitelikli ürün ve hizmet üretmek ancak yetişmiş, nitelikli işgücü ile mümkündür. Yeterli bilgi, birikim, donanıma sahip nitelikli işgücü yetiştirmek de mesleki eğitim kurumları sayesinde gerçekleşir. Sanayi ile okulun uyum ve amaç birliği sağlayacak eğitimi mesleki eğitim kurumları vermektedir (Binici ve Arı, 2004, s. 384). Sektörlerin ara eleman ihtiyacı bu sayede karşılanır. Bu anlamda mesleki eğitim çok önemlidir. Mesleki eğitim, bireye iş hayatında belirli bir meslek ile ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandıran ve bireyin yeteneklerini çeşitli yönleriyle geliştiren eğitimidir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 1996, s. 6). Ülkemizde konuyla ilgili en önemli çalışmalardan biri de mesleki eğitime ciddi katkı sağlayan, Koç Holding'in başlattığı "Meslek Lisesi Memleket Meselesi" projesidir. Proje, Vehbi Koç Vakfı, MEB ve Koç Holding işbirliğiyle mesleki ve teknik eğitimin önemi konusunda farkındalık yaratmak için 2006 yılında başlatıldı. Hedefler belirlenerek bir strateji dokümanı hazırlandı. Amaç, Türkiye'deki istihdam sorununa dikkat çekmek ve sektöre uygun yeterli sayıda ve nitelikte ara eleman yetiştirmek ayrıca okulda verilen teorik bilgiyle işyerinde verilen uygulamalı eğitimin örtüşmesini sağlamaktır.

Piyasa ve hizmet sektöründeki ara eleman ihtiyacı doğrultusunda mesleki ve teknik liselerde yeni alanlara gereksinim doğdu. Bunlardan bazıları, Tapu Kadastro Meslek Liseleri, Sağlık Meslek Liseleri, Adalet

¹ Mili Eğitim, belginozbaran@hotmail.com

² İstanbul Aydın Üniversitesi, somayyeh92@yahoo.com

Meslek Liseleridir. 2006 yılına kadar Tapu Kadastro Meslek Liseleri Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'ne, Sağlık Meslek Liseleri Sağlık Bakanlığı'na, Adalet Meslek Liseleri ise Adalet Bakanlığı'na bağlı iken 2006'da tümü Milli Eğitim Bakanlığı'na devredildi ve mesleki ve teknik eğitim kapsamına alındı. 2006 yılına kadar bu okullardaki eğitim, bağlı oldukları kurum personeli tarafından verilmekteydi.

Adalet Meslek Liseleri son dönemde sayısı hızla artan mesleki ve teknik eğitim kurumlarından. Adalet hizmetlerinin verimliliği hızlı ve etkin yargı sistemine bağlıdır. Ülkemizde özellikle de personel yetersizliği nedeniyle ağır işleyen yargı sistemi düşünülürse şu anda adalet alanı olan mesleki ve teknik liselerin sayısının hızla artması şaşırtıcı değildir. 2013 yılı itibariyle bünyesinde adalet alanı bulunan meslek lisesi sayısı 54 iken, bu sayı 2015 Şubat ayı itibariyle 94'e ulaşmıştır.

Adalet alanı, mesleki ve teknik liselerin diğer alanları gibi 4 yıl eğitim vermekte ve 12. sınıfa gelen öğrenciler haftanın 3 günü (İşletmelerde Beceri Eğitimi Dersi) adliyelerde görev yapmaktadırlar. Böylece okulda alınan teorik derslerin (Dosyalama ve Arşivleme, Cumhuriyet Başsavcılığı Yazı İşleri, Hukuk Mahkemeleri Yazı İşleri, İş ve Ticaret Hukuku, Kamu Hukuku ve Özel Hukuk, Bilgisayarda Hızlı Klavye Kullanımı, Ticari Belgeler vb.) yanı sıra, mahkeme kalemleri, cumhuriyet savcılıkları, adalet komisyonu gibi işletmelerde uygulama yapma imkânı bulmaktadır. Adalet alanı bulunan bu okullarda Zabıt Kâtipliği ve İnfaz Koruma olmak üzere 2 dal vardır. Öğrenciler 10. Sınıfa geldiklerinde bu dallardan birini seçerek bu doğrultuda eğitim alırlar.

Adalet alanından mezun olan öğrenciler, seçtikleri dalda meslekte kazandıkları yetenekler doğrultusunda mahkemeler, hukuk büroları, ceza infaz kurumları, özel güvenlik şirketleri, sigorta şirketleri, noterler gibi hukuk sektörünün belli başlı kurumlarında çalışabilmektedirler. Ayrıca 2 yıllık adalet meslek yüksekokullarına da sınavsız geçebilecekleri gibi üniversite sınavına da girebilirler. Eşme (2007) mesleki ve teknik eğitimin amacını sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde istihdam için nitelikli iş gücü olarak eğitmek ve yetiştirmek, mesleklerin devamı olan yükseköğretim kurumlarına geçiş için gerekli temel eğitimi vermek olarak belirtmiştir (Akt. Okay, 2009).

Bu çalışmanın amacı, Adalet alanının diğer meslek lisesi alanları arasındaki yerini ve tercih sebeplerini ortaya koyarak, nitelikli Adalet Meslek Lisesi mezunlarının ülkede ağır işleyen yargı sistemine faydasını göz önüne sermek ve değişen meslek lisesi algısına dikkat çekmektir. Araştırmanın tarama türü Nicel bir çalışmadır. Çalışmada araştırma evreni olan İstanbul ili kapsamında “Ortaöğretimde Mesleki ve Teknik Eğitim Talebini Etkileyen Etkenler”in incelenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Mesleki eğitim, işgücü, adalet alanı*

Kaynakça

- Binici, H. ve Arı, N. (2004). Mesleki ve teknik eğitimde Arayışlar, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2483, 383- 396
- Alkan, C., Doğan, H. ve Sezgin, İ. (1996). *Mesleki ve teknik eğitimin esasları*. (3. Baskı). Ankara: Gazi Büro Kitapevi.
- Doğan, H., Ulusoy, A. ve Hacıoğlu, F. (1997). *Okul sanayi ilişkileri*. Ankara.
- Kazu, İ. Y. ve Demirli, C. (2002). Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarındaki gelişmeler, *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156.
- Aytekin, A. (2005). *Meslek seçimini etkileyen sosyo-ekonomik ve kültürel faktörler* (Isparta örneği). (Yüksek lisans tezi). Süleyman Üniversitesi, Isparta.
- Telman, C. (2002). *Başarıya giden yolda meslek seçimi*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.